

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США (за матеріалами Інтернет-сайтів)

2. Васянович Г.П. Педагогічна етика: навч.-метод. посібник [для студентів]/ Г.П. Васянович. – Львів: Норма, 2005. – 344 с.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посібник / О. Вишневський. – [3-тє вид., доопрац. і доп.] – К.: Знання, 2008. – 566 с.
4. Городиський М.І. Правова освіта майбутнього вчителя: монографія / М.І. Городиський; за ред. М.К. Подберезького. – К.: Науковий світ, 2001. – 128 с.
5. Дегтярьова Г. Організаційно-правові засади співробітництва органів внутрішніх справ і ПТНЗ у формуванні правосвідомості учнів / Г. Дегтярьова, Ю. Сурмяк // Педагогіка і психологія професійної освіти / – 2005. – № 2. – С. 88 – 97.
6. Зайченко І.В. Педагогіка: навч. посібник / І.В. Зайченко. – [2-е вид.] – К.: “Освіта України”: “КНТ”, 2008. – 528 с.
7. Кондратюк О.П. Система виховної роботи в професійно-технічному навчальному закладі: навч.-метод. посібник / О.П. Кондратюк. – К.: Кондор, 2006. – 216 с.
8. Котюк В.О. Теорія права: курс лекцій: навч. посібник [для юрид. фак. вузів] / В.О. Котюк. – К.: Вентури, 1996. – 208 с.
9. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти // Молодь і закон : зб. нормативних документів і актів з проблем виховання студентської молоді / за заг. ред. Н.І. Косаревої. – К.: ІЗМН, 1997. – 352 с.
10. Макаренко А.С. Советское школьное воспитание / А.С. Макаренко // Избранные произведения: В 3-х т. – К.: Радянська школа, 1985. – Т. 3. – С. 5 – 110.
11. Національна програма правової освіти населення [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 18 жовтня 2001 р. № 992 / 2001. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
12. Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
13. Оксамытный В.В. Правовое воспитание – важный фактор формирования социально активной личности / В.В. Оксамытный. – К.: Наук. думка, 1979. – 74 с.
14. Правове виховання учнів: метод. посібник / [авт.-укл. М.М. Фіцула]. – К.: ІЗМН, 1997. – 148 с.
15. Сухомлинський В.О. Методика виховання колективу / Сухомлинський В.О. // Вибрані твори: у 5 т. – К.: Радянська шк., 1976. – Т. 1. – С. 403 – 637.
16. Ткачова Н.О. Формування в учнів професійно-технічних училищ усвідомлення принципу законності в світлі Конституції України / Н.О. Ткачова // Професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. бюлетень. – 1997. – № 1 – 2. – С. 70 – 75.

Стаття надійшла до редакції 26.05.2011

УДК 378.124(73)

Ірина Зварич, кандидат педагогічних наук,

провідний науковий співробітник НД лабораторії НН центру мовної підготовки

Національної академії СБ України

і викладача кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови

Інституту філології Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США (за матеріалами Інтернет-сайтів)

Розглянуто структуру педагогічної компетентності викладачів у вищих навчальних закладах США (за матеріалами Інтернет-сайтів) і проаналізовано один із популярних Інтернет-сайтів – “Рейтинг Моїх Професорів”.

Ключові слова: компетентність, педагогічна компетентність, навчальна дисципліна, компоненти, оцінювання, рейтинг, Інтернет, веб-сайт, якість знань, діагностування, викладачі, освіта, вищий навчальний заклад.

Літ. 4.

Постановка проблеми. Економічні та політичні зміни в сучасному суспільстві суттєво впливають на розвиток освіти і потребують її реформування та модернізації вищих навчальних закладів. Високорозвинені країни світу. США, Великобританія, Німеччина, Франція дискутують на міжнародному рівні навколо того, як дати студентам належні знання, вміння і компетентності для забезпечення їхньої гармонійної взаємодії із швидкоплинним

технологічним суспільством, та як підняти якість викладання навчальної дисципліни, рейтинг педагогічної компетентності викладачів і вищого навчального закладу.

Рейтинг ВНЗ здійснюється за такими критеріями: інтелектуальний потенціал ВНЗ, його матеріально-технічна і соціально-культурна база, а також його активність. Одним із основних критеріїв рейтингу вищого навчального закладу є його інтелектуальний

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США (за матеріалами Інтернет-сайтів)

потенціал – професорсько-викладацький склад, від компетентності якого і залежить набуття студентами знань, умінь, навичок, що сприяє їхньому інтелектуальному розвитку, формуванню в них здатності швидко реагувати на економічні та політичні зміни в суспільстві. Рейтинг вищого навчального закладу та якісний рівень знань студентів, певною мірою залежить від педагогічної компетентності викладачів навчати молодь і їхніх здібностей зацікавити її у вивченні навчальних дисциплін та здобутті ґрунтовних знань.

Аналіз наукових досягнень і публікацій вказує на те, що компонентний склад педагогічної компетентності викладачів США розглядають: В. Красвський, А. Маркова, О. Пометун, С. Трубачова, А. Хуторський, Дж. Бродер (Broder J.), Дж. Дорфмен (Dorfman J.), Г. Стрікланд (Strickland G.), М. Ефрік (Afric M.), Е. Девісон та Дж. Прайс (Davison E. & Price J.), Х. Марш (Marsh H.), Л. Роше (Roche L.), У. Кешін (Cashin W.), Ф. Фіч (Fich F.), В. Хелтербран (Helterbran V) інші.

Мета статті: розглянути структуру педагогічної компетентності викладачів у вищих навчальних закладах США (за матеріалами Інтернет-сайтів) і проаналізувати один із популярних Інтернет-сайтів оцінювання педагогічної компетентності викладачів “Рейтинг Моїх Професорів” – “RMP – The RateMyProfessors”.

Виклад основного матеріалу В мережі Інтернет функціонує багато сайтів оцінювання педагогічної компетентності викладачів у вищих навчальних закладах США такі як: pickaprof.com; campusdirt.com; myprofessorsucks.com; rateyourprof.com, але найбільшою популярністю користується вебсайт ratemyprofssors.com “RMP – The RateMyProfessors” – “Рейтинг Моїх Професорів”. На Інтернет-сайтах студенти можуть розміщувати бали та оцінки педагогам, які в них викладають навчальні дисципліни. На цих веб-сайтах просліджується і змагання викладачів за кращий найвищий рейтинг протягом семестру та навчального року. Особливо помітна активність студентів брати участь у процесі оцінювання педагогічної компетентності викладачів факультетів, які перевіряються у вищих навчальних закладах, що підлягають акредитації. Зазвичай, діагностування педагогічної компетентності викладачів студентами на Інтернет-сайтах зводиться до підрахунку виставлених ними балів, оцінок та розміщення “chili papers” – негативних відзивів, які вказують на відповідну якість викладання навчальної дисципліни. Слід зазначити, що викладачі, які беруть участь в процесі визначення педагогічної компетентності можуть бути оцінені непередбачено. Педагоги, які тривалий час

користувались повагою у студентів і зарекомендували себе висококваліфікованими спеціалістами можуть також отримати “chili papers”. У вищих навчальних закладах США частими є випадки, коли студенти високо оцінюють педагогічну компетентність викладачів, виставляють їм позитивні бали та оцінки і водночас розміщують “chili papers”. Цей вираз можна перекласти, як “ложка дьогтю” в процесі оцінювання педагогічної діяльності викладачів, що вказує на якийсь недолік педагога. У даному випадку, це засвідчує, що якийсь компонент педагогічної компетентності викладачів студенти оцінюють негативно, а саме з “пекучим, гірким перцем”, що певною мірою змушує педагогів замислитись над рівнем своїх знань та якістю викладання навчальної дисципліни у вищому навчальному закладі. І це природно тому, що кваліфіковані викладачі можуть працювати завдяки своїм сформованим вмінням і усталеним професійним якостям, тому недостатньо звертають увагу на підвищення свого професійного рівня. Саме повідомлення “chili papers” – із “пекучим, гірким перцем” – і змусить викладачів знову повернутись до свого високого рейтингу. Активність студентів США взяти участь в процесі оцінювання педагогічної компетентності викладачів може досягати великої кількості, тому існують певні кількісні обмеження на Інтернет-сайтах, особливо на сайті “RateMyProfessors” – “Рейтинг Моїх професорів”. Цей сайт засновано у 1998 році, коли виникла гостра необхідність підняти якість викладання навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах США. Оскільки педагоги отримали ряд критичних обвинувачень з боку працівників освіти і громадськості, що вони не вміють передати свої знання з навчальної дисципліни студентам. Більшість студентів США не спроможні розділити 111 без допомоги комп’ютера, а 95 % не мають поняття про дробі [1, 7].

Інтернет-сайт “Рейтинг Моїх Професорів” було організовано з метою підвищення педагогічної компетентності викладачів і перевірки виконання поставлених завдань на самміті у 1989 р. щодо перебудови системи освіти США. До них віднесені такі: *організувати процес навчання для утвердження національних цілей освіти; прагнути найбільшій гнучкості і підвищення відповідальності у використанні Федеральних ресурсів для досягнення цілей шляхом регулярних і законодавчих змін; зобов’язати кожен штат спрямувати зусилля на перебудову системи освіти; щорічно звітувати про успіхи в досягненні цілей* [4, 1].

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США (за матеріалами Інтернет-сайтів)

Нині сайт “Рейтинг Моїх Професорів” користується широкою популярністю серед відомих міжнародних корпорацій: VISA (BICA), Citibank (Сітібенк), Allstate (Оллстейт), Monster (Монстер), які отримують численні рекламні повідомлення про педагогічну компетентність викладачів вищих навчальних закладів. Розміщена інформація на веб-сайті може бути необхідною і абсолютно доцільною у випадку, коли педагог бажає змінити місце роботи на краще та вигідніші умови трудової діяльності.

На початку 2004 року студентами визначено педагогічну компетентність близько 1,5 мільйонам викладачів із 4-х тисяч навчальних закладів. Через три роки у 2007 р. кількість викладачів, яких оцінюють студенти зросла до 6 мільйонів і становить близько 300 %. Нині студенти США, Канади, Англії, Шотландії, Уельсу оцінюють більше 800 тисяч викладачів із 6 тисяч вищих навчальних закладів. Інтернет-сайт “Рейтинг Моїх Професорів” в середньому щорічно відвідують більше 8-ми мільйонів студентів і 200 тисяч викладачів та фахівців різних професій. Зазвичай, студенти дають правдиву інформацію і охоче беруть участь в оцінюванні педагогічної компетентності викладачів. Педагоги часто користуються цим сайтом, оскільки їм цікаво знати результати оцінювання своєї педагогічної компетентності, щоб вдосконалити свої уміння і навички викладати навчальну дисципліну та звернути увагу на прогалини у педагогічній діяльності.

Е. Девісон та Дж. Прайс зазначають, що педагоги ретельно вивчають інформацію на сайті “Рейтинг Моїх Професорів”, роблять відповідні висновки, вірять в її об’єктивність і починають викладати навчальну дисципліну з ґрунтовного її опрацювання [2, 51]. Вони стверджують, що на цьому сайті перераховано деякі компоненти оцінювання педагогічної компетентності викладачів, які студенти і відвідувачі можуть використовувати в процесі її діагностування, а саме: *вміння викладача пояснити навчальний матеріал, професійні здібності педагога до процесу навчання, чіткість і поетапність викладання навчальної дисципліни, зацікавленість студентів в її опануванні, гендерна прихильність*. Ці компоненти певною мірою висвітлюють три напрями оцінювання педагогічної компетентності викладачів за якими студенти визначають їхній рейтинг. Всі компоненти оцінюються за п’ятибальною шкалою, бали позначаються цифрами, а оцінки – літерами. На кінцевий підрахунок балів може впливати чіткість викладання навчальної дисципліни та необхідність

її вивчення. На веб-сайті “Рейтинг Моїх Професорів” постійно розміщують запрошення, щоб студенти брали участь у процесі оцінювання педагогічної компетентності викладачів, однак наполегливо просять, щоб вони дотримувались певних обмежень у висловленні оціночних суджень щодо расової дискримінації, сексуальності та гомофобії. Однак, на інших вебсайтах навпаки, пропонуються провокаційні запитання, щоб втягнути студентів до висловлення оціночних суджень, порушуючи певні обмеження. На таких сайтах, зазвичай, розміщують інформацію “жовтої преси”, яка певною мірою не об’єктивно засвідчує результати педагогічної компетентності викладачів США.

Найбільш вражаючим є те, коли не оцінено якийсь компонент педагогічної компетентності чи не дано оціночних суджень в процесі діагностування, коли студенти визначають педагогічну компетентність всіх педагогів, яким вони симпатизують чи навпаки, відносяться з антипатією. І не так вже важливо, коли саме студенти оціняють педагогічну компетентність викладачів на початку семестру чи після закінчення курсу опанування навчальної дисципліни, а важливим є об’єктивність, чесність, справедливність в процесі діагностування.

Е. Девісон та Дж. Прайс зазначають, що студенти мають доступ до сайтів оцінювання педагогічної компетентності навіть тих викладачів, які не викладають у них навчальну дисципліну [2, 52]. Якщо студенти не мають контакту із викладачем в процесі навчання, не володіють інформацією щодо його професійності викладати навчальну дисципліну, тому об’єктивність оцінювання педагогічної компетентності ставиться під сумнів. Саме критики багато висувують нарікань щодо об’єктивності оцінювання педагогічної компетентності викладачів. На їхню думку, на вебсайті розміщено недостатню кількість запитань саме до визначення об’єктивності оцінювання педагогічної компетентності викладачів.

Аналізуючи дидактичну та методичну літературу можна зазначити, що *структуру педагогічної компетентності викладачів становлять знання, уміння, навички, ставлення до виконання професійних обов’язків, що мають свої відповідні компоненти*.

На основі вивчення американської та вітчизняної наукової літератури, *знання педагога* включають рівень опанування: навчального предмета, методики викладання навчальної дисципліни, суміжних наук, нових ідей і наукових

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США (за матеріалами Інтернет-сайтів)

відкриттів, обізнаність щодо методики оцінювання якості знань студентів та викладачів. Таким чином, структурний елемент знання педагога розглядається в багаторівневому розумінні і засвідчує широкий його кругозір.

Структурний елемент педагогічної компетентності *вміння педагога* розглядаємо в процесі навчання, а саме вміння викладати навчальну дисципліну та здійснювати оцінювання знань студентів і викладачів. До педагогічної компетентності викладачів відносимо *вміння педагога* до яких включаємо такі компоненти – вміння: пояснити навчальну дисципліну, оцінити якісний рівень знань студентів та викладачів, професійно поводитись в аудиторії та тримати увагу студентів, викладати навчальну дисципліну і зацікавити студентів в її опануванні, підібрати новий цікавий навчальний матеріал, користуватись новітніми технологіями у процесі навчання, етично спілкуватись з колегами та студентами, критично оцінювати свою педагогічну діяльність та робити об'єктивний аналіз трудової діяльності колег.

Структурний елемент педагогічної компетентності викладачів – *навички педагога* розглядаємо в процесі викладання навчальної дисципліни та здійснення оцінювання знань і включаємо такі компоненти – навички: викладати навчальну дисципліну і пояснювати навчальний матеріал, оцінювати якісний рівень знань студентів і викладачів, культури спілкування з колегами і студентами, досвід педагогічної діяльності. Навички набуваються в процесі тривалої копіїткої педагогічної праці викладача і поступово переходять до автоматичних дій педагога в процесі навчання, накопичуються і стають його доробком – досвідом в процесі викладання навчальної дисципліни та оцінювання якісного рівня знань студентів.

Міжнародний департамент стандартів, досягнень та освіти (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction – IBSTPI) та наукові діячі до структури педагогічної компетентності викладачів відносять ставлення педагога, що вказує на ефективність підготовки викладача викладати навчальну дисципліну і виконувати певні функції. Структурний елемент педагогічної компетентності – *ставлення педагога до професійних обов'язків*, варто розглядати в процесі викладання навчальної дисципліни та оцінювання якісного рівня знань студентів і викладачів тому, що він засвідчує бажання педагога виконувати його професійних функцій. До цього структурного елементу педагогічної компетентності викладачів – *ставлення педагога до виконання професійних*

обов'язків включаємо відношення до: навчальної дисципліни, виконання доручень адміністрації вищого навчального закладу, професійної діяльності, зокрема, викладання навчальної дисципліни та оцінювання знань студентів. Цей структурний елемент педагогічної компетентності вказує на взаємозв'язок і взаєморозуміння викладачів між студентами і колегами, якість підготовки педагогів до викладання навчальної дисципліни у вищому навчальному закладі.

Структура та компоненти педагогічної компетентності викладачів чітко вказують на якість підготовки педагогів до їх професійної діяльності у вищих навчальних закладах.

Е. Девісон та Дж. Прайс досліджують педагогічну компетентність викладачів в університеті малонаселеного Аппалацького (Appalachian) регіону на південних схилах гір Аппалачей (Appalachian Mountains). Тривалий час цей регіон знаходився в економічній залежності від добування вугілля. Вперше на проблеми регіону звернув увагу Дж. Ф. Кеннеді (Kennedy, John Fitzgerald). У 1965 р. була створена Аппалацька регіональна комісія (Appalachian Regional Commission). Конгрес виділив 1,2 млрд доларів на перебудову економіки, покращення умов життя людей регіону та отримання вищої освіти. До 1981 р. витрати федерального керівництва на покращення умов проживання, звільнення регіону від економічної залежності, підвищення якості викладання навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах та отримання вищої освіти становили 15 млрд доларів від вугледобування.

Аппалацький університет (Appalachian State University) – це вищий навчальний заклад в якому навчається 15 тисяч студентів і випускники працюють у гірській сільській місцевості північної західної частини Кароліни (Caroline) у США. Станом на 2005 р. в Аппалацькому університеті працює 601 професор-теньюре та 102 викладачі. Результати їхньої педагогічної компетентності та якість викладання навчальних дисциплін розміщується інформація на сторінках веб сайтів, зокрема “Рейтинг Моїх Професорів Штату” до якого має доступ широка громадкість.

Експерти опрацювали інформацію педагогічної компетентності викладачів за такими компонентами: обізнаність студентів із веб-сторінками, зокрема “Рейтинг Моїх Професорів”; використання інформації, розміщеної на веб-сайтах; вагомість рейтингу оцінювання педагогічної компетентності викладачів; вибір необхідної навчальної дисципліни для наступного опанування. Експерти вивчили розміщену

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США (за матеріалами Інтернет-сайтів)

інформацію на сайтах оцінювання педагогічної компетентності викладачів щодо відповідності посад, які педагоги обіймають в Аппалацькому університеті. Вони обрали цей університет тому, що він знаходиться за рейтингом оцінювання педагогічної компетентності викладачів вище інших навчальних закладів. Експерти підготували додатковий список запитань, щоб уточнити бали виставлені педагогам та їх рейтинг педагогічної компетентності. До списку запитань включили ті, які розкривають сутність інформації на веб-сторінках Інтернет-сайтів, а саме: Чи всі студенти знають про існування Інтернет-сайту “Рейтинг Моїх Професорів?”; Чи беруть студенти активну участь в оцінюванні педагогічної компетентності своїх наставників-викладачів? Хто повідомив студентів про існування веб-сторінок оцінювання педагогічної компетентності викладачів? З якою метою використовують корисну інформацію на веб-сторінках Інтернет-сайтів?

Експерти попросили студентів виокремити, на їхню думку, важливу інформацію розміщену на сторінках Інтернет-сайтів. До списку запитань, запропонованих для опитування студентів, експерти добавили діагностування компонентів педагогічної компетентності викладачів, які не були раніше розміщені на Інтернет-сайті “Рейтинг Моїх Професорів”, а саме: зацікавленість педагога до викладання навчальної дисципліни, реальні знання викладача з навчального предмета, тривалість опанування студентами навчального курсу. Додані запитання певною мірою характеризують якість професійної підготовки викладачів та їх педагогічну компетентність. Для того, щоб здобути необхідну інформацію про того чи іншого педагога необхідно лише ввести ім'я та прізвище викладача на Інтернет-сайт “Рейтинг Моїх Професорів Штату” і всі повідомлення щодо його педагогічної компетентності та рейтингу висвітляться на екрані комп'ютера. Таким чином студенти володіють доступною і необхідною для них інформацією, і можуть обрати улюблений предмет для подальшого опанування та висококваліфікованого викладача у процесі викладання навчальної дисципліни.

Експерти опитали 216 студентів різних факультетів соціології, економіки, статистики та проаналізували кількісні і якісні показники інформаційних повідомлень на веб-сторінках “Рейтинг Моїх Професорів”, які засвідчують педагогічну компетентність Аппалацького університету. Серед 1007 педагогів цього вищого навчального закладу деякі викладачі мали більше 50 хороших відзвітів. Детально опрацювавши інформацію 216 студентів Аппалацького

університету, експерти вираховували певні відсотки, згрупували і висвітлили її за такими напрямками:

1. Обізнаність студентів про сайт “Рейтинг Моїх Професорів” – 92 %.

2. Поінформованість студентів від одногрупників та товаришів про сайт на якому розміщуються рейтинг та результати педагогічної компетентності викладачів – 88 %.

3. Відвідування студентами сайту “Рейтинг Моїх Професорів” більше ніж один раз – 80 %.

4. Кількість студентів, які беруть участь в процесі оцінювання педагогічної компетентності викладачів протягом певного періоду – 30 %.

5. Правдоподібність результатів оцінювання педагогічної компетентності викладачів – 95 %.

6. Корисність інформації сайту “Рейтинг Моїх Професорів” – 84 %.

7. Використання інформації на сайті “Рейтинг Моїх Професорів” для обрання кваліфікованого і знаючого викладача – 75 %.

8. Використання інформації на сайті “Рейтинг Моїх Професорів” для вибору навчальної дисципліни чи навчального курсу – 33 % [4, 55].

Науково проаналізувавши 216 повідомлень щодо оцінювання педагогічної компетентності викладачів Аппалацького університету, експерти розглянули їх відповідно до структури педагогічної компетентності і виділили найбільш дієві її компоненти та визначили певні відсотки, а саме:

1. Ґрунтовні знання викладача з навчальної дисципліни – 80 %.

2. Професійні здібності педагога щодо навчання студентів – 78 %.

3. Зацікавленість викладача у викладанні навчальної дисципліни – 60 %.

4. Вболівання викладача за досягнення студентів – 55 %.

5. Викладання навчальної дисципліни, використовуючи відомі методи навчання – 50 %.

6. Використання новітніх технологій та наукових досягнень в навчальному процесі – 48 %.

7. Кількісні показники педагогічної компетентності викладачів (наукові публікації, попередній рейтинг викладача і т.д.) – 45 %.

8. Вмінні зацікавити студентів до опанування навчальної дисципліни – 38 %.

9. Доступність пояснення навчального матеріалу – 35 %.

10. Темперамент викладача – 5 % [2, 56].

Вищезазначені компоненти педагогічної компетентності викладачів вказують на те, що студенти надають перевагу викладачам, які володіють навчальним матеріалом і професійно придатні до педагогічної діяльності, вміють доступно його пояснити і зацікавити вихованців у

СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США (за матеріалами Інтернет-сайтів)

вивченні навчальної дисципліни, використовуючи сучасні новітні технології і наукові відкриття, вболівають за їх досягнення у навчальному процесі.

Е. Девісон та Дж. Прайс зазначають, що на сторінках веб-сайтів студенти характеризують викладача, як особистість педагога – 26 %; не вдаються до подробиць педагогічної діяльності – 26 %; надають позитивні коментарі, щодо оцінювання педагогічної компетентності – 75 %. Студенти часто посилають “chili papers” кваліфікованим викладачам, зазначаючи “холодний, як вентилятор в теплу погоду”, “гадаю, що завалю виконання завдань з навчальної дисципліни, тому знову походжу до цього викладача на заняття”, або “і гадки не маю, щоб назвати його своїм наставником”. Більшість “chili papers” – негативних коментарів стосуються пихатості викладача, його самовпевненості і зухвалості. Якщо студенти відсилають педагогам “chili papers” це вказує на те, що викладач невічливий і непривітний до студентів, гордий і посередній. Він завжди змушує студентів червоніти, коли вони намагаються про щось його запитати. Наприклад, на поставлені запитання студентів викладач відповідає, що їм необхідно опанувати додатковою літературою, щоб запитувати про щось подібне, або вказує їм покинути аудиторію в якій проходять заняття [2, 58]. Отримують “chili papers” і викладачі, які нудно і нецікаво викладають навчальну дисципліну та постійно скаржаться на безсоння або на те, що вже пора перекусити чи збадьоритись горнячком кави.

На веб-сторінки Інтернет-сайту “Рейтинг Моїх Професорів” студенти відсилають цікаві картинки у роблять відповідну презентацію у Power Point педагогічної компетентності викладачів з певної дисципліни. Наприклад, педагогам які скаржаться на безсоння, відсилають картинки у Power Point з чоловіком, що махає батою і наказує спати, а для тих, – хто прискіпливо ставиться до них і змушує відпрацьовувати кожне заняття по декілька разів, вони презентують – тортури і мучителя. Студенти зневажливо ставляться до жорстоких, несправедливих і необ’єктивних викладачів, до тих, які не вміють пояснити навчальний матеріал чи самі ним не володіють досконало.

В процесі оцінювання педагогічної компетентності викладачів Аппалацького університету, студенти зазначили, що нічого нового не вивчають із викладачем на заняттях з навчальної дисципліни – 16 %; підкреслили інтелектуальність педагога, його знання і досвід – 13 %; відзначили викладачів,

які сумлінно відносяться до навчальної дисципліни і старанно готуються до її викладання – 6 %; звинуватили викладачів у расовій дискримінації – 4 %; вказали педагогам на політичну неприхильність і неупередженість – 1 % [2, 59].

Вивчаючи, рейтинг оцінювання педагогічної компетентності викладачів Аппалацького університету експерти з’ясували, що студенти висловили свою думку щодо обмежених компонентів таких як: сексуальна прихильність викладачів – 3 % коментарів; незнання англійської мови, як своєї рідної – 2 %; бурчання і нарікання на те, що це вищий навчальний заклад, а не середня школа – 2 % [2, 59].

В процесі експертної діагностики педагогічної компетентності викладачів Аппалацького університету з’ясувалось, що студенти намагаються висловити свою думку, яка стосується всієї структури педагогічної компетентності та різнобічності її компонентів. Не дивлячись на обмеженість висловлення на деякі компоненти, вони надіслали повідомлення щодо сексуальної прихильності та гендерного підходу, політичної обізнаності і расової дискримінації.

Натомість, поряд із усією важливою інформацією, яку надали студенти Аппалацького університету щодо оцінювання педагогічної компетентності викладачів, експерти зазначили, що існує низка невирішених проблем у процесі цього діагностування. У їх числі: *не має системи контролю, щоб з’ясувати хто відсилав повідомлення до визначення рейтингу викладача; не можливо визначити чи студент особисто відвідував курс з навчальної дисципліни. До зазначених проблем можна додати і віднести такі: не реально встановити які стосунки склались у студента і викладача в процесі навчання; не можна проконтролювати чи самостійно студент визначає педагогічну компетентність викладача і відсилав повідомлення на сайт “Оцінювання Моїх Професорів” чи роблять це за чийсь дорученням; не існує чіткої системи контролю щодо об’єктивності оцінювання педагогічної компетентності викладачів.*

На основі вищезазначеного можемо зробити **висновки** (за матеріалами Інтернет-сайтів), що більшість студентів вищих навчальних закладів США знають про веб-сторінки на Інтернет-сайтах “Оцінювання Моїх Професорів”. Вони вірять у правдивість розміщеної на них інформації і використовують її для того, щоб отримати необхідні повідомлення та обрати висококваліфікованого викладача для подальшого опанування навчальною дисципліною. Студенти часто підкріплюють свої

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

висловлення прислів'ями та картинками у Power Point, які на їхню думку, певною мірою вказують на педагогічну компетентність викладачів у вищих навчальних закладах США.

Рейтинг оцінювання педагогічної компетентності викладачів США використовується адміністрацією ВНЗ для розв'язання службових питань педагога щодо надання йому різного виду заохочень чи покарань або продовження контракту. Тому у вищих навчальних закладах США постійно вдосконалюються вимоги щодо оцінювання педагогічної компетентності викладачів, а інформація на веб-сайтах Інтернету широко використовується у навчальному процесі.

1. Кудин В.А. Средства массовой информации и профессиональное образование (философско-педагогический аспект исследования) / АПНУ ИПИППО. – К.: НТУ ХПИ, 2002. – 206 с. – Библиогр: С. 205 – 206.

2. President Bush G.W. "When it comes to the education of our children... failure is not an option". <http://www.ed.gov.us> – 2000. – P. 1 – 4.

3. Helterbran V.R. The ideal professor: student perceptions of effective instructor practices, attitudes, and skills / Education, 2008. – V. 129. – №1. – P. 125 – 138.

4. Davison E. And Price J. How do we rate? An evaluation of online student evaluations // Assessment & Evaluation in Higher Education, February 2009. – Vol. 34. – № 1. – P. 51 – 65.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2011

УДК 338.534

Віктор Мадзігон, кандидат педагогічних наук,

науковий співробітник лабораторії трудової підготовки
і політехнічної творчості НАПН України,
м. Київ

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

У статті висвітлюється актуальна проблема необхідності на сучасному етапі підготовки підприємців в системі неперервної економічної освіти, розкрито питання аналізу розвитку малих підприємницьких структур як одного із напрямів економіки, організації виробництва.

Ключові слова: підприємництво, підприємець, виробництво, прибуток, ризик, ринок, бізнес, аналіз.

Табл. 2. Літ. 19.

Актуальність проблеми. Уява про підприємництво формувалася протягом тривалого часу еволюції і змінювалася залежно від рівня продуктивних сил, відносин власності, поширення в суспільстві певних форм організації виробництва. Кожний виток розвитку суспільства істотно доповнював зміст підприємництва новими гранями, суттєво збагачуючи його, факторами виробництва до яких відносять: земля, праця та капітал [2].

Земля – потрібна не тільки в сільському господарстві, на ній розміщують фабричні будівлі та інші споруди. Крім того економісти зараховують до цього фактора всі необхідні для виробництва природні ресурси, воду, повітря і той природний матеріал, який піддається переробці (його називають сировиною).

Фактор виробництва "праця" включає всіх працівників, у тому числі інженерів і керівників. Під капіталом, або засобами виробництва, розуміють такі виробничі ресурси, як будівлі, споруди, верстати, машини і т. ін., тобто всі блага, які створені людьми для того, щоб виробляти інші

блага. Результат виробництва називається продуктом.

Праця – як фактор виробництва охоплює людські ресурси: фізичні та розумові здібності, освітній та професійний рівень, виробничий досвід фахівців, зайнятих у виробництві.

Капітал – як фактор виробництва є майном (засобами виробництва), що належить підприємцям або іншим власникам і використовується в процесі створення товарів та послуг.

Крім трьох основних факторів виробництва – землі, праці, та капіталу, є особливий, четвертий фактор: здатність до підприємництва. Він набуває матеріального втілення лише у кінцевих результатах виробництва – у доході, який отримує підприємець. Роль здатності до підприємництва надзвичайно важлива. Для того щоб якась справа (бізнес) була започаткована, хтось має виявити ініціативу, відшукати незадоволену потребу, придбати засоби виробництва, найняти людей, щоб розпочате виробництво діяло і розвивалося, його необхідно щодня організовувати.